

BİLENLERE HATIRLATMA, BİLMEYENLERE İKRAM!

Özden Toker, hem İnönü'nün kızı hem de gazeteci Metin Toker'in eşi olarak yakın tarihimizin dönüm noktalarına ilk elden tanık olmuş biri. Yaptığı söyleşi, özel hayatıyla iç içe geçen Türkiye'nin siyasal tarihini anlatıyor okurlara.

CUMHURİYET'LE ÖZDEŞ BİR YAŞAM:
ÖZDEN TOKER - İSMET İNÖNÜ'NÜN KIZI
ANLATIYOR, ÖZDEN TOKER,
MEHMET Ö. ALKAN, YAPI KREDİ
YAYINLARI, ŞUBAT 2023

Mehmet Ö. Alkan, İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün kızı Özden Toker'le üç yıl boyunca yaptıkları konuşmalardan oluşan nehir söyleşiyi, "Bilenlere hatırlatma, bilmeyenlere ve özellikle genç kuşaklara ikram niyetinde bir söyleşi" sözleriyle tanımlıyor. "Cumhuriyet'le Özdeş Bir Yaşam", Özden Toker'in Alkan'a, 7 Aralık 2018-19 Nisan 2019 tarihleri arasında, Pembe Köşk'te yaptıkları söyleşilerde anlattıklarından oluşuyor.

İsmet Paşa'nın üç erkek çocuğun (en büyük çocuk bebekken ölmüş) ardından büyük bir heyecanla beklediği Özden Toker, hem İnönü'nün kızı hem de gazeteci Metin Toker'in eşi olarak yakın tarihimizin dönüm noktalarına ilk elden tanık olmuş biri. Atatürk'ü ve cumhuriyetin ilk yıllarının etkin devlet adamlarını tanıdığı. Babası cumhurbaşkanı seçildiğinde Çankaya Köşkü'nde, onun dışında dönemin siyasetinde önemli bir işleve sahip olan Pembe Köşk'te yaşamış.

İnönü Vakfı Başkanı Toker, "Hikâyem uzun... Cumhuriyet ile yaşıt... Hep tekrarladığım gibi cumhuriyetin ilk 10 yılında doğan bir çocuğun serüveni"

sözleriyle başladığı söyleşide özel hayatıyla iç içe geçen Türkiye'nin siyasal tarihini anlatıyor okurlara.

Üç kardeşin en küçüğü olarak Pembe Köşk'te başlayan yaşamının ilk yıllarında hayatlarında "Gazi Paşa" yani Atatürk var. Eve ziyarete gelen, birlikte sofraya oturlan, sohbet edilen, sünnet düğünlerinde, doğum günü eğlencelerinde birlikte olunan, aileden biri. Toker, Atatürk'ün çocuklara çok

önem verdiğini, sohbet etmek için zaman ayırdığını anlatıyor. Çocuklara bakmakla görmek, iştirmekle duymak arasında farkı anlatıp meraklı olmalarını öğütlediğini, hatta anlayabilecekleri şekilde devrimleri izah ettiğini belirtiyor. Pek çok kişinin nasıl olup da kendisi ve Ülkü'nün Atatürk'ün sofrasına oturtulduğunu merak edenlerin çok

olduğunu, bunun yanıtını yıllar sonra bulduğunu belirtiyor: "Hatırlayıp anlatmak için."

Söyleşi, İsmet İnönü'nün insani özelliklerini gözler önüne seriyor. Aile içi yaşamı, eşi ve çocukları, daha sonra sorunlarıyla olan ilişkileri sayesinde, herkesin bildiği o siyasi figür, insan kimliğiyle karşımıza çıkıyor.

OTOSTOPLA İSKOÇYA TURU

Ankara'da üniversiteyi bitirdikten sonra Edinburgh Üniversitesi'nde yüksek lisans yapan Özden Toker, bu sırada

arkadaşıyla birkaç gün otostop çekerek dolaşacak kadar maceracı biri. Ancak asıl maceracı tutumu evlenmek için muhalif bir gazeteciyi; Metin Toker'i seçmesi ve ailesine kabul ettirmesiyle ortaya çıkıyor. Çok partili döneme geçildikten sonra oldukça çalkantılı bir siyasi ortamda ilk çocuğuna hamileyken eşi hapisanede. İkinci çocuğu doğduktan sonra da yine hapisane yolları görünmüş eşine. Metin Toker ise "Menderes beni çok sever. Yeni doğmuş çocuğun ağlamalarından kurtarmak için hapse atılır" diyerek özetlemiş durumu.

Dünya savaşları, çok partili döneme geçiş, İnönü'nün seçimi kaybederek muhalefet lideri olması, darbeler... Daha sonraki yıllarda eşi Metin Toker'in, ağabeyi Erdal İnönü'nün ve kızı Gülsün Bilgehan'ın siyasete girmesiyle hep bu dünyanın içinde olmuş.

Aslında oldukça heyecanlı bir hayat onunkisi. Ancak bu maceraları o kadar sakin bir üslupla anlatmış ki yaşadıklarının son derece sıradan olduğu düşüncesine kapılıyor insan. Anılarını anlatırken kendisinden çok babasının ve eşinin öne çıkmasını ister gibi, alabildiğine özenli ve saygılı. Bir süre sonra bunun sebebinin aileden gelen mütevazılık olduğu anlaşılıyor. Nitekim kitabın her satırında o mütevazı tavır öne çıkıyor.

Kendi deyişleriyle hem içinde hem de dışında olarak pek çok şeye tanıklık etmiş. Bazıları ilk kez yayımlanan fotoğraflarla ve siyasetten eğitime, kültürden sanata ülkede yaşanan önemli gelişmelere değinen kitap, okurları cumhuriyet tarihine tanıklık etmeye davet ediyor.

